

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 20 listopada 2024 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **P.P.**

skazanego za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

skazanego,

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowej Soli z dnia 4 września 2020 r., sygn. akt

II K 1327/19,

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o
obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k.
zawartego w punkcie 2.**

Barbara Skoczowska Tomasz Artymiuk Paweł Wiliński

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowej Soli uznał oskarżonego P.P. za winnego tego, że:

„w okresie od 19 lipca 2019 roku do 26 sierpnia 2019 roku w K., woj. [...], pracując na stanowisku operatora pompy, dokonał przywłaszczenia powierzonych mu pieniędzy w łącznej kwocie 8 598 złotych pochodzących od kontrahentów i stanowiących zapłatę za wykonane usługi, działając na szkodę firmy B.- R.W. z siedzibą w M.”,

tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k., za które wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie (pkt 1 wyroku). Ponadto Sąd na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego P.P. obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłacenie kwoty 8 598 złotych na rzecz pokrzywdzonego - firmy B.- R. W. z siedzibą w M. (pkt 2 wyroku).

Wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 22 września 2020 r.

Kasację, na korzyść skazanego, od powyższego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżając go w zakresie punktu 2, zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k., polegające na nałożeniu na oskarżonego P. P. środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłacenie kwoty 8598 zł na rzecz pokrzywdzonego - firmy «B.» R. W. z siedzibą w M., w sytuacji gdy w realiach przedmiotowej sprawy nie było to dopuszczalne, albowiem o tożsamym roszczeniu owego pokrzywdzonego przysługującym względem P. P. prawomocnie orzeczono postanowieniem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 15 stycznia 2020 r. o sygnaturze akt IV P [...]”.

Podnosząc powyższy zarzut Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k., co skutkowało jej uwzględnieniem na posiedzeniu.

W razie skazania oskarżonego sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia, w całości lub w części, szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 415 § 1 zd. 1 k.p.k.). Niemniej jednak nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono (art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k.). Powyższy przepis wyraża tzw. klauzulę antykumulacyjną. Jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono, to nie jest możliwe (niejako ponowne) orzekanie o obowiązku naprawienia szkody, i to niezależnie od tego, czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane (zob. np. wyrok SN z dnia 21 października 2010 r., sygn. akt III KK 305/10). Zastosowanie klauzuli antykumulacyjnej z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. zakłada jednak konieczność ustalenia tożsamości zarówno przedmiotowej, jak i podmiotowej (zob. np. wyrok SN z dnia 3 lutego 2012 r., sygn. akt V KK 9/12).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Nowej Soli powinien zastosować art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k., gdyż zachodzą okoliczności opisane w tym przepisie. O roszczeniu, z którym wiązał się obowiązek naprawienia szkody z punktu 2. zaskarżonego wyroku, prawomocnie już orzeczono. Trafnie wskazał skarżący, że niezależnie od postępowania karnego przeciwko skazanemu toczyło się również postępowanie cywilne przed Sądem Rejonowym w Z..., sygn. akt IV P [...], zainicjowane pozwem z dnia 23 września 2019 r. wniesionym przez R.W. przeciwko P.P.. Powód wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym kwoty 8.598 złotych, tj. kwoty należnej R.W. jako pracodawcy P.P.. W pozwie wskazano, że pozwany w dniu 19 lipca 2019 r. był zobowiązany przekazać zebrane od klientów pieniądze, jednak obowiązku tego nie dopełnił. Nie zwrócił ich także w dniach następnych. Z treści pozwu wynika, że powód złożył ponadto zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez pozwanego przestępstwa, a postępowanie zostało wszczęte przez Policję (k. 2-4 akt). Sąd Rejonowy w Z. w dniu 2 października 2019 r., sygn. akt IV Np.[...], wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zobowiązując P.P. do zapłaty stronie powodowej kwoty 8.598 zł. W związku z

wniesieniem przez pełnomocnika P.P. sprzeciwu od nakazu zapłaty, Sąd Rejonowy w Z. rozpoznał sprawę o sygn. akt IV P [...]. W ramach tego postępowania na rozprawie w dniu 15 stycznia 2020 r. strony postępowania zawarły ugodę, zgodnie z którą pozwany P. P. zobowiązał się zapłacić w terminie 14 dni powodowi R. W. „B” w M. kwotę 4.300 zł tytułem „całkowitego rozliczenia roszczenia zgłoszonego w sprawie IV P [...]” (k. 96-97 akt sprawy o sygn. IV P [...]). W związku z powyższym Sąd Rejonowy w Z. umorzył postępowanie o zapłatę (k. 98), które uprawomocniło się w dniu 23 stycznia 2020 r. (k. 99).

Nie budzi zatem wątpliwości, że w postępowaniu cywilnym rozstrzygnięto w przedmiocie roszczenia tożsamego z tym, o którym orzeczono w zaskarżonym wyroku Sądu Rejonowego w Nowej Soli, zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo. Chodziło bowiem o zobowiązanie tej samej osoby (skazanego P.P.) do zapłaty kwoty w związku z przywłaszczeniem pieniędzy, które był zobowiązany zwrócić pokrzywdzonemu R.W. w dniu 19 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w Nowej Soli nie był zatem uprawniony, by orzec na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody. Zaznaczyć należy, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest różnica istniejąca między sumą zasądzoną w procesie cywilnym a kwotą podaną w zaskarżonym wyroku, bowiem istotna w kontekście treści art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. jest jedynie tożsamość roszczenia (zob. wyrok SN z dnia 3 lutego 2012 r., sygn. akt V KK 9/12), a ugoda – zgodnie z wyraźnym wskazaniem w jej treści – doprowadziła do jego całkowitego rozliczenia.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

Barbara Skoczowska Tomasz Artymiuk Paweł Wiliński

WB

[a!].